Львів, пятниця 5. серпня 1927. XLV.

# ДІЛО

виходить щоденно передполуднем

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. — Конто почт. щадн. 143.322. — Адреса для телеграм: „Діло", Львів. — Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. — За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до адміністрації.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

## Диктатор СРСР про загрозу війни.

*Львів, 4. серпня 1927.*

В усій радянській пресі з 27, 28 і 29. липня, а в тому і в українській появилася обширна стаття нинішнього фактичного диктатора СРСР, Сталіна про міжнародне положення. Складаються на неї дві окремих частини: про загрозу війни і про китайські події. Цілий світ без сумніву зверне пильну увагу на те, що каже про актуальні справи нинішньої світової політики людина, що має нині в своїх руках всі нитки складної організації світового комунізму, що диктує свою волю не тільки російській компартії та державному апаратові СРСР., але через Комінтерн і усім комуністичним партіям на земному ґльобі.

Поділ світа і сфер впливу — каже Сталін — наслідком останньої імперіялістичної війни вже постарівся. Тепер висуваються на чоло міжнародньої політики деякі нові сили як Америка, Японія, Німеччина та Італія, а відсуваються деякі старі як Англія та Франція. І саме в тому процесі перегруповань зароджуються безчисленні — покищо скриті — непорозуміння, взаїмні упередження, заздрости капіталістичних держав, що без сумніву перетворились би у нові великі міжнародні конфлікти, колиб не факт істнування СРСР. Лише те одне гальмує пристрасти та заставляє державних мужів усіх капіталістичних держав направляти надмір жовчі у корито пересиченого нещирістю та переходовістю мира. Всі капіталістичні держави певні, що як не нині то завтра дійде до конфлікту між ними і СРСР., а тому ослаблювати себе взаїмно конфліктами недоцільно. А звідси вже випливає природне бажання не тільки не допустити до боїв між собою, але більше, бо створити спільний великий бльок держав проти СРСР. Бож тільки побідний похід імперіялістів проти С. Р. С. Республик — твердить Сталін — може бодай тимчасово, переходово розвязати крізу капіталізму, що з дня на день поглиблюється.

Далі твердить він, що Англія під правлінням консерватистів веде провід у тій „консолідаційній" акції імперіялізму проти СРСР, і мусить його вести, бо її інтереси наслідком „мирної" політики СРСР найбільше загрожені. Одначе всі дотеперішні удари Англії спрямовані проти СРСР не попали в ціль, бо вдарили сильно перш за все по самій Англії, а СРСР до війни не спровокували. До тих ударів зачисляє Сталін ревізію у радянському посольстві в Пекіні, що мала спричинити війну СРСР з Китаєм, ревізію у льондонському торговельному представництві „Аркос", що мала заініціювати дипльоматичну і фінансову бльокаду СРСР і накінець убійство Войкова, що мало сфіналізувати єдиний фронт проти СРСР і безпосередно спричинити польсько-радянський воєнний конфлікт. Одначе все те не вдалося завдяки „терпеливости і миролюбивости СРСР". Сталін твердить далі, що таких ударів буде ще далеко більше.

„Вся сучасна міжнародня обстановка — пише він дословно — всі факти з газеті операцій англійського уряду проти СРСР і те, що він організує фінансову бльокаду СРСР і те, що він веде таємні розмови з державами про політику проти СРСР і те, що він субсидіює емігрантські „уряди" України, Грузії, Азербейджану, Арменії тощо, щоб організувати повстання по цих республиках і те, що він фінансує шпигунсько-терористичні групи, що зривають мости, підпалюють фабрики, та тероризують уповноважених представників СРСР, — все це без сумніву каже нам про те, що англійський консервативний уряд певно і рішучо вступив на шлях організації війни проти СРСР".

Якеж становище до того Сталіна чи пак СРСР? Воно декляративно таке як досі. **Політика мира** — це найважніше завдання теперішніх більшовицькхи потентатів Кремлю. Інша річ, що і між ними є деякі нервові, які бажалиб зареаґувати чинно на „провокації", але їх приборкує Сталін, бо

„ми — пише він — не можемо й не повинні грати в дутку наших ворогів. Ми повинні йти своїм шляхом, обстоюючи справу миру, демонструючи свою волю до миру, демаскуючи грабіжницькі наміри наших ворогів і виставляючи їх, як підбурників до війни. **Бо лише така політика дасть нам змогу скувати трудящі маси СРСР в єдиний боєвий табор, якщо ворог накине нам війну.** Шож до нашої „слабосилости", або „кволости" нашої армії, то наші вороги не перший раз тут помиляються".

Тут пригадує він історію інтервенцій сперед 8-ми літ, коли то Черчіль погрожував походом 14-ти держав проти СРСР, а преса теж говорила про „кволість" червоної армії, а дійсність показала щось зовсім іншого. Найбільшим і найпершим завданням більшовиків під теперішню пору перед загрозою війни є, на думку Сталіна, піднесення „обороноздатности країни" та „очищення тилу" (запілля) від усякої „скверни" тоб-то від контрреволюції.

Тут заявляє Сталін ясно і недвозначно, що комуністи з ніякими „ясновельможними террористами і паліями фабрик" панькатися не будуть, а будуть їх розстрілювати безпощадно.

„Щож до розстрілу 20-ти „ясновельможних" — пише Сталін у відповідь на протест англійських робітників і провідників робітн. руху Ленсбері, Макстона та інших — то нехай знають вороги СРСР, вороги внутрішні а так само вороги зовнішні, що пролетарська диктатура СРСР жие і рука її тверда".

Тут не залишив Сталін доброї нагоди, щоби розправитись з опозицією в партії. І це місце, що зраджує слабість самих комуністів у свому власному нутрі дуже замітне. Автор старається писати про опозицію з легковаженням і погордою, щоби таким чином обезцінити її вартість, одначе це йому в кінцевому висновку цілковито не вдається.

„Щож маю казати — пише він — після всього цього про злощасну опозицію, з приводу її нових закидів партії перед загрозою нової війни. Що сказати про те, що вона визнала за доцільне з нагоди загрози війни збільшити свої напади на партію. Невже опозиція проти перемоги СРСР в наступних боях з імперіялізмом, проти піднесення обороноздатности Рад. Союза, проти зміцнення нашого тилу. **Чи може це боягузтво перед новими труднощами, дезертирство, бажання, щоб оминути відповідальности, прикрите тріскотінням лівих фраз?"**

Такий погляд Сталіна на міжнародне положення та на становище СРСР до грядучих подій. Та всеж він не був би повний, колиб до нього не додати ще наміченого Сталіном пляну боротьби за „мир" поза межами СРСР, у світовому „маштабі". Тут його рада цілком проста і відноситься вона вже радше до завдань Комінтерну, а саме: „вдарити на сполох" (трівогу) по всіх краях Европи та інших континентів про небезпеку готовленої капіталістами війни, поставити на ноги всі робітничі маси, „піднести пильність робітників і салдатів" у невтомній підготовці до революційної боротьби, щоби таким чином паралізувати імперіялістичні воєнні затії. Словом, одиноким забезпеченням СРСР перед накиненням війни є організація в усіх краях соціяльної революції при допомозі „робітників і салдатів"... Політика, як бачимо, у світовому „маштабі" наскрізь „миротворча".

## Після виступу льорда Ротерміра.

**В чому лежить його вага і значіння.**

Мужний виступ льорда Ротерміра в обороні Мадярщини, про що ми писали перед кількома днями, викликав цілу повінь статтей в европейській пресі. В залежности від політичного становища і державної приналежности — одні органи з запалом підхоплюють думку Ротерміра про конечність ревізії трактату в Тріянон, а інші з обуренням збивають його арґументи, уважаючи його виступ несеріозним, до того подиктованим ріжними особисто-партійними мотивами.

Якими мотивами кермувався льорд Ротермір, спрямовуючи ціле вістря своїх статтей проти тих держав малої антанти, що поділилися землями корони св. Стефана, в першій мірі проти Чехословаччини й Румунії, не знаємо. У своїх статтях він між іншим різко протестував проти конфіскати великих маєтків мадярських посідачів дотичними державами, тому соціялістична преса добачує в його обороні Мадярщини „оборону мадярських магнатів". Одначе струна, що бренить найголосніше в його слові — це необхідність ревізії тріянонського договору, це ріжка критика мирових договорів узагалі, тому „оборона мадярських магнатів", оскільки льорд Ротермір мав таку думку, була в нього на другому пляні. Основна думка його статтей — конечність ревізії мирових договорів і привернення безспірно мадярських земель назад до мадярського королівства.

Можна жалувати, чому такий визначний політик, як льорд Ротермір, занявся у своїх статтях тільки долею повоєнної Мадярщини, чому не звернув уваги на інші народи, що їх на основі мирових договорів почвертовано, що їх доля тисяч разів гірша від долі мадярського народу. Тоді він мав би не такі арґументи, як ті, що їх уживає в обороні Мадярщини, тоді його авторитетний голос найшов би в культурному світі ще більший послух. Та видно, що сила мадярської пропаганди велика і крик справді поневолених народів, зокрема народу українського, ще до нього не дійшов.

Як можна було передбачити, найрізкіше виступили проти статтей льорда Ротерміра чехи. Про нещасливу відповідь мін. Бенеша льордові Ротермірові ми вже в свойому часі згадували. Після того заговорила однодушним хором і ціла чехословацька преса, протестуючи проти його наклепів на Чехословаччину й закидаючи йому непоінформованість чи радше невірне інформування про положення в чехословацькій республиці. З голосів чеської преси в цій справі („Венков") довідуємося між ін., що кількасоттисячна мадярська меншість у Ч. С. Р. має 10 торговельних, 18 промислових і 2 господарські школи удержувані державою виключно для дітей мадярського населення, з виключно мадярським учительством. Тут мимоволі проситься порівнання з нашим шкільництвом в Польщі, та з уваги на пресового цензора ми відмовимо собі тої приємности.

Зазначимо ще, що проти льорда Ротерміра виступив незвичайно різко провідник католицьких словаків, відомий діяч і посол о. Глінка. В своїй промові до студентів у Кошицях заявив цей політик — і це найцікавіше місце в його промові —, що словацький нарід обстоюватиме цілість і ненарушимість Чехословаччини за всяку ціну, а зокрема ніколи не допустить до того, щоб навіть найменша частинка спільної батьківщини чехів і словаків дісталася під владу мадярської тиранії. Ця прилюдна заява має своє значіння з уваги на цілу дотеперішню політику словаків і їх завзяту боротьбу з чеським централізмом Праги.

Якби там не дивитися на всю цю полеміку, спричинену статтями Ротерміра, то слід ствердити одно: його виступ звернув ще раз увагу політичного світа на те, що мирові договори побудовані на насильстві одних народів над другими, на кривді й несправедливости. Чим більше таких голосів, чим більше таких виступів, тим скорше прийде до ревізії тих точок мирових договорів, на основі яких одні народи віддано на поталу другим.

## На новий шлях.

**В справі централізації нашої збірної акції.**

В ч. 161 „Діла" з 23. 7. ц. р. появилася дискусійна стаття д. Ст. К. „На новий шлях" з підтитулом „В справі централізації нашої збіркової акції". Не можна заперечити авторові доброї волі чи прихильности до українських установ. Все-ж таки стаття має чимало похибок, які виходять із дещо — на мій погляд — виїмкового трактування громадських справ. А, як вважити, що наші головні осередні установи держаться виключно доброю волею незначних українських громадян, а загалу, то стане явним, що справа збірок на дану ціль незвичайної ваги, що слід її ставити дуже розважно, щоби не захитати їсну вання установ. Ставляючи рівні установи поруч себе, треба їх — що так скажу — посортувати щодо на

ти й діяльности, не переміщуючи при цьому основних засад з випадковими, постійних з перемінаючими, справ підставової ваги з другорядними.

Автор названої статті подає такий плян, що поза постійною жертвенністю і поза принагідними збірками на деякі фонди, „культурні й гуманітарні інституції" повинні спільно порозумітися і збірки *марками* визначати по черзі місяцями", зазначуючи при тому, що „для таких інституцій як „Рідна Школа" повинно бути назначено більше місяців, що по собі чергувались би." Марки, задля приступности для кожного повинні бути по 10 і 20 сот., їх малосьби розсилати через філії до сіл на суму 10—30 зол. для *кожного фонду*.

Коли мова йде про „Рідну Школу", то вона, очевидно, не малаб нічого проти того, щоби їй крім звичайних незначних датків припадала певна сума з якогось фонду. Одно тільки до зауваження, що „Рідна Школа" може вимагати, щоби жертвенність на її потреби була *постійна*, а не тільки в певних місяцях, щоби вона була *загальна*, а не походила тільки від інтелігенції і свідомого громадянства, як пише автор статті.

Але треба зважити, що в нашого навіть старшого покоління — хай це не буде в обиду — ще нема живої та гідної національної свідомости (велика частина ще навіть національним іменем не послугується), а як є, то вона часто мертва, без діл. словом така, що при нагальній польонізаційній системі наша молодь без протиакції вийшла би національно байдужою. А це знов при недостачі свідомої, ідейної, характерної молоді спричинилоб велику шкоду для нації. Слід тямити, що якраз „Рідна Школа" займається тим, щоб у своїх заведеннях зробити ту молодь відпорною, надаючи її певний світогляд та свідомість життєвих засад, що „Рідна Школа" дає вже чисто реальні добра дітям головно тої селянсько-робітничої маси, яка творить нашу націю, що та „Рідна Школа" з приводу своїх так широких, а з конечности все зростаючих агенд має постійні до того непосильні видатки. Тому, коли „Рідна Школа" не має впасти, мусить настоювати на тому, щоб вона мала повну, всебічну, самостійну свободу рухів у всякому часі, а в певні вже усталені часи навіть право вилучення іншої установи від збірок, як це й було постановлено досі незміненою ухвалою всенародньої анкети з 3. червня 1920 р. Отже „Рідна Школа" мусить остати при дотеперішній системі збірок, веденій відповідно до її власної життєвої потреби.

Не маючи екзекутивної сили на приневолення свойого громадянства до складаня відповідного фонду на всі народні потреби, як це має держава щодо своїх державних потреб, ставить кожний поневолений нарід шкільну справу окремо від інших справ. І слушно: бо на випадок недостачі фондів на яку іншу потребу можна обмежити діяльність дотичної установи, а зі школами не можна цього зробити, хіба з найбільшою шкодою для дітей, їх батьків, а в дальшому для цілої нації. Тим то й засаднича ріжниця між „Рідною Школою" а іншими установами, що вони можуть без біди свою діяльність управильнювати відповідно до своїх фондів, а „Рідна Школа" мусить натягати свій буджет відповідно до потреб, до розміру діяльности. Чехи, німці, поляки, литовці, жиди, білорусини і певно кожний інший нарід не лучать справи рідної школи, справи виховання, справи *бути чи не бути* нації з могилами, памятниками, театром чи подібними хочби й як важними справами. Навпаки: пригадаймо собі, що н. пр. поляки на початок травня мобілізують усе, заборонюють усякі збірки на інші цілі — навіть не польські — бо... має відбутися в той час збірка на польське приватне шкільництво. А цеж державна нація! Або чи чув хто, щоб у жидів бодай дискутувалося на тему, якби то втягнути фонди „Зєднання шкіл жидівських", чи „Союзу для ширення станової освіти серед жидів", чи „Тарбут-а" до спільного фонду н. пр. так життєвої справи як переселенча (*Keren Hajessod*) А цеж практичний і проворний нарід; так само є окремий фонд литовського „*Rytas a*" білоруського „То-ва Школи Білоруської" і т. п. Так мусить остати й у нас, хіба, що прийдуть до рішаючого голосу ті, які скажуть, що... нам вистане й теперішня державна школа.

Не може теж „Рідна Школа" здаватися на іншу інституцію хочби й як стару і то не тільки тому, щоб даної інституції з її окремими завданнями не обтяжувати своїм матеріяльним станом, але й з огляду на приповідку „як собі постелиш, так і виспишся". Одначе це зовсім не значить, що „Рідна Школа" може зрезиґнувати з допомоги інших установ. У нас ведеться боротьба рівночасно на ріжних полях. Так само на ріжних полях мусить вестися одночасно і народня праця, але поділено. І, коли за економічний стан дбає кооперація, за політичний — політичні партії, за станові — професійні спілки, то за справу виховання, справу шкільно-освітню мусять дбати не тільки шкільно-освітні установи, але й кожна свідома одиниця і кожна наша установа.

Це самозрозуміле, що як у проектованій централізації не буде найбільше потребуючої „Рідної Школи", то про централізацію не можна говорити. Чомуж саме дотеперішні збірки не вистають на покриття запотребовання народніх інституцій? На це є кілька причин, але на всякий випадок не недостача централізації збірок, яка булаб можлива тільки в суспільности з дуже ніжним „громадським сумлінням". Причиною цего не є недостача проектованих марок, яких місце заступають тепер зовсім добре і перегляднo бльочки, цеголки, картки, наліпки і т. п., а щось зовсім інше.

(Докінчення буде.)

**Л. Ясінчук.**

# Виборчі вислідн.

## ЯВОРІВЩИНА.

**В с. Ляшках, пов. Яворів, вибрано не 16 радних українців („Діло" ч. 171) а 15 українців і 1 поляка з Чорнокінець. До ради входить і 1 віриліст-німець. Між радними українцями є й місцева учителька п. Вальчикова. Противники кооперативи внесли протест.**

## ПЕРЕМИШЛЯНЩИНА.

**Осталовичі: 15 українців, 1 поляк і поляк віриліст. — Добряничі: 18 українців, 4 мазурі (кольоністи) і 2 німці (кольоністи). Війтом вибрано свідомого українця, заст. війта також українець. — Тучно: Вибори переведено на підставі компромісу між українцями і латинниками. Вибрано 10 українців і 14 латинників (поляків). Війт поляк, заст. війта українець. — Утіховичі: 14 українців (3 свідомих українців, 2 повних хрунів і 9 панських підлизаїв), 1 поляк і 1 перелертень. При виборах діялись надужиття. Свідомі виборці внесли рекурс. 14 радних з боязни, щоб не втратити мандатів, разом з кільканадесятьма одурманеними внесли протипротест, твердячи, що вибори відбулися правильно. Село, яке перед війною належало до перших у повіті, нині веде перед у хрунівстві. А деморалізують його дві чужі одиниці при помочі кількох підлизаїв. — Корінничі: Вибори розпочалися 25-го м. м. Але що діялися страшні надужиття на бажання виборців староство вислало комісаря, який дальші вибори замкнув.**



# За українську православну церкву.

**Комунікат Українського Церковного Комітету ч. 2.**

Виконуючи доручення Українського Церковного Зїзду в Луцьку з 5—6 червня н. р., Церковний Комітет як виконавчий його орган, негайно після зїзду поробив кроки щодо предложення цілої справи українізації православної церкви в Польщі вищій церковній владі. Але у тієї влади постанова зїзду не тільки не знайшли зрозуміння, а їх зустрічено відразуж безоглядно ворожо, навіть з ознайомлення ще з ними. Таке відношення вищої церковної влади яскраво виявилося за цей час у двох її актах: скликанні нею Почаївського Зїзду 15—17 червня і непризнанні неюж Церковного Комітету, обраного Луцьким Зїздом.

I. Зїзд у Почаїві скликав був митрополит Діонісій, як волинський епархіяльний архієрей, виключно для поборювання церковно-народнього українського руху і в протиставлення Українському Зїздові Луцькому.

В офіціяльній мові (див. „Воскресн...

ІЛЯРІОН СВЄНЦІЦЬКИЙ.

# З культурного життя сучасної України*).

### 1) Pro domo sua.

Деякі читачі статті „Що таке українізація?" поробили авторові заміти: більшовики — закинули немарксівський підхід до теми, поляки — занадто більшовицькі симпатії, українці — за великий оптимізм. Тим то мусів автор провірити свої думки про українізацію. Це і сталося в часі поновного побуту на Україні.

Автор як немарксіст глядів на життя України очима людини, для якої найвищим законом світогляду і поступування є його власне знання належного і неналежного в житті.

„Коли знаєш, що чиниш
Закон Твій є ти сам.
А не знаєш, що чиниш
Закон є твій пан". (Франко.)

Виходячи із цього становища самовистарчальности творчого розуму і холодного розсудку, як основ діяльного життя людини та всіх її почувань і поривів, автор, очевидно, міг і може тільки стверджувати факти і старатися їх зрозуміти. А що кожне явище життя має свої причини і наслідки та свої особливі звязки зі світом явищ взагалі, то спостереження лучаться все з певними особовими почуваннями і міркуваннями. Отсему особистому світові ідей мусить кожний громадянин присвятити чимало уваги, щоби провірити свій власний погляд на справу та цею провіркою хоч у безконечно дрібній частці підійти до обрисів життєвої дійсности та до її правдивого зображення.

Ось тут то проявляється побіч розуму і розсудку ще деяка дрібка почування любови до гарних і милих нам явищ та нехіть і обмерзіння до гидких і осоружних явищ життя. Без цих почувань і порухів живої душі немає в дійсности ніякого життя, особливо у громадянина-публіциста. Він, навіть як холодний спостерігач, десь там в таємному куткові свого живого серця несвідомо пряче почування щирої любови для предмету свого спостерігання та несвідомо дає іноді таке освітлення справи, в якому він бажав би її бачити. Публіцист є тому все індивідуалістом.

А проте кожному ясно, що чисто індивідуальний підхід до явищ життя не конечно мусить бути запереченням усіх інших підходів до тих самих явищ. Особовість — цеж частка збірноти, її виплив і майбутність. І хтоб не висказував своїх поглядів на явища життя, то всі як люди зійдуться в одному, що без збірноти немає індивідуа, а без індивідуа немає колективу.

Життя збірноти укладається не тільки на основах суспільно-господарських та державно-політичних взаємин, що їх одні можуть уважати за одиноко корисні та доцільні, а другі за безумовно шкідливі. Збірнота живе ще і творчим гоном та радісним любуванням красою життя і його віковічних звязків з минулим і майбутнім, з пізнаним, видимим і прочутим світом невидимих ще явищ. Отся свідомість живого звязку людини із всесвітом, передана найширшим кругам збірноти, є чи не наймогутнішим досягненням одиниці, бо її живим звязком з життям і життятворчим гоном збірноти нації. Тим то кожне ідейнотворче життя самої найбільше індивідуальної особовости мусить бути в кожній здоровій збірноті дорогоцінною силою — перлою, яку вона плекатиме, оберігати і доводити до розцвіту..., але ніколи не губити, хоча би вона була немилою, а навіть шкідною в розумінні даних умовин.

Для прикладу можна вказати на юрби безпритульних дітей і юнаків, що мов та пошесть підточує нормальний біг життя обивателя СССР. Це суспільне лихо моглиб дуже легко викорінити досвідчені в боротьбі зі всяким „суспільним лихом" давні чекісти, сьогодня агенти ДПУ (Державного Політичного Управління), але цього не чинять з огляду на великі індивідуальні потенції заховані в отсих юрбах чорної (по силі бруду) голитьби (по недостачі одежі). І так в даному випадкові — принципіяльний анархо-індивідуалізм оберігається офіціяльними представниками комуністичного устрою держави. Комуністична держава може і вміє у випадках потреби підпорядкувати інтереси крайнього анархізму інтересам збірноти.

На цій основі можна надіятися, що інтереси крайнього консерватизму чи пак контрреволюціонізму зможуть згодом укластися в рямці істнуючого комуністичного устрою з належним пожитком для спільного добра і розцвіту поодиноких держав СССР. Без природного права на повноту самопрояви сильних творчих умів, немає сильного життя, немає великого творчого розмаху. Так думає обективний обсерватор-публіцист, так думає громадянин-людина, що любить усе живе і красу боротьби життя зі смертю.

### 2. Ще раз про українізацію.

**Українізація села.** Українську індивідуальність стирали і нищили з давен-давна власних князів межиусобиці, кочевих орд напади, сусідів зазіхання, та всяких нерозважних людей учинки. І після всього того від десяти літ на широких степах України — мілко списами зораних, густо кістками засіяних і обильно кровцею политих — стало народжуватися нове життя, імя якому — українізація. Почалося воно правда тоді, коли зародилася українська державність над Дніпром, коли останків її боронили борці за церкву православну і мову народню, коли Козацтво воювало за права людини і робочого люду, коли Хмельницький з польськими панами змагався і до московського царя пристав, коли Мазепа на царя пішов, коли найкращі сини свої кістки в болотах Неви топили, коли в снігах Сибіру каралися у всі дні і роки календаря українського культурно-національного життя, і боротьби за волю... від 1798—1917 р.

(Продовження буде.)

*) Після низки статтей акад. Кирила Студинського з його чисто особистими вражіннями про свій побут в УСРР., починаємо друкувати фейлетони проф. І. Свєнціцького, другого учасника подорожі на Радянську Україну. З уваги на те, що фейлетони проф. Свєнціцького не мають ніякої виразної політичної тенденції, а визначуються дуже своєрідним, індивідуальним підходом до деяких проявів культурного життя в УСРР. (українізація, церква), вважаємо недоцільним давати до них якінебудь політичні застереження. — Редакція.

[illegible] № 26 п. р., стор. 298) Зїзд в Почаєві званий „Волинськім Єпархіяльним Зібранням духовенства і мирян". Фактично були на ньому благочинні, деякі з церковних старостів, приведених благочинними, і деякі, вже не з благочинних і не зі старостів, політичні діячі з „Російського Народного Обєдинення" нова [illegible] давнього „Союза Русскаго Народа", відомого погромними „Почаївськими [illegible]" ще перед війною). Таким чином на зїзд той ні волинське духовенство ні миряни нікого не обирали, ніхто їх не делєгували. А через те ухвали того почаївського зїзду ні в чому не можуть обовязувати ні духовенства волинської єпархії ні мирян; вони щодо справи українізації церкви є тільки висловом [illegible] кільох чорносотенних політиканів у рясах і без рас при більшости ніяких свідків із благочинних і церковних старостів, що мовчки вислухували на цьому зїзді, як глумилася над нашим народом зібрана вишою церковною владою [illegible] російська сотня.

До Церковного Комітету поступають [illegible], що деякі благочинні після почаївського зїзду наказують настоятелям [illegible] Богослуження в українській [illegible], де воно вже навіть провадилось і переходити на мову славяноросійську; в інших парафіях самі настоятелі „страха ради" спішать перейти на славяноросійську відправу, посилаючись на ухвали того почаївського зїзду. З правом у них заяв явно підтверджуємо, що постанови того зїзду не є обовязуючими для нашого народу, котрий виявив свою волю щодо українізації Богослуження в [illegible] заявах і на відбутому 5—6 червня Зїзді в Луцьку. Але ті постанови не є обовязуючими і для самих благочинних та настоятелів з погляду навіть чисто формального, бо відправа Богослуження мовою українською дістала благословенство від Св. Синода Православної Церкви в Польщі постановою його з дня 8. вересня 1924 року, а ніяка [illegible], навіть і правдивого єпархіяльного зібрання, не може скасувати постанови Св. Синода, як вищої від того зібрання церковної інстанції. Через те виступи благочинних проти української відправи богослуження і вимоги їх прийняти таку відправу є їхньою сваволею, непослушенством Св. Синода, і настоятелі не можуть слухати таких наказів.

Подаючи це виснення, Церковний Комітет закликає вірних відстоювати українську відправу Богослуження, де вона вже є і домагатися тієї відправи, де її ще нема. Настоятелям, котрі ставились до цеї всенародньої української справи формально, а не з любовю, треба вказувати, що їх обовязує постанова Св. Синоду з 8. IX. 1924 р., а не політичне зібрання почаївське, себ-то для духовенства в порядку церковної дисципліни нема тепер перешкод до відправи Богослужения українською мовою; відмова в такій відправі буде свідчити тільки про те, що той, хто відмовляє, є ворогом українського народу.

3. Непризнання митрополитом Діонисієм Українського Церковного Комітету — виконавчого органу Українського Церковного Зїзду, виявилося перш усього у відмові його приняти делєгацію Комітету, хоча 19. червня п. р. в Почаєві митрополит умовився з заступником голови Комітету приняти делєгацію у Варшаві; потім архієрейського слова не додержано і делєгації тої, що перебувала у Варшаві 29., 30. червня і 1. липня не принято у митрополита Діонисія, при чому заявлено врешті, що митрополит не визнає Церковного Комітету, виділеного Зїздом і не бажає собі балакати з його представниками; міг би балакати з українцями, тільки з іншими.

Президія Церковного Комітету довідалася з прикрістю, що такі розмови митр. Діонисія з іншими українцями дійсно мали місце 13, 14, і 15. липня, при чому ніхто з учасників тих переговорів і досі не уважав своїм обовязком хочаб поінформувати Церковний Комітет про зміст і характер тих бесід. Подібні переговори з невідповідальними чинниками при ігноруванні обраного на зїзді представництва — явно спрямовані на розбиття єдности українського громадянства в церковних справах. А через те Президія Церковного Комітету вже на початку його діяльности змушена нагадати, що єдиним уповажненим представництвом української православної громадської думки в Польщі є нині Український Церковний Комітет, обраний на Зїзді в Луцьку з представників усіх повітів. Ця згадка відноситься рівнож і до [illegible] органів української преси.

З огляду на тяжку й затяжну боротьбу, яку український нарід мусить вести проти обмосковлення своєї церкви, нагадуємо громадянству, що для успіху тої боротьби всі інструкції Церковного Комітету повинні виконуватися бездоганно в порядку національної дисципліни. Ніякі самочинні виступи, ані персональні напади в пресі на окремих членів Церковного Комітету, котрі мали місце, надалі недопустимі, за вийнятком, очевидно, річевої критики праці Комітету, що має за ціль тільки добро загальної справи. Вимагаємо від громадянства безумовної єдности в боротьбі за рідну церкву. Тільки тоді Український Церковний Комітет зможе виконати доручені йому народом завдання.

Голова Комітету: Секретар:
**Д-р А. Річинський. І. Бондарук.**

**Комунікат Українського Церковного Комітету ч. 3.**

Подається до публичного відома, що від серпня місяця п. р. почне виходити як орган Українського Церковного Комітету журнал „Рідна Церква". Не потребуємо доводити надзвичайної ваги цього журналу, призначеного бути трибуною для українського церковно-народнього руху в Православній Церкві в Польщі. Президія Комітету, приступаючи до видання „Рідної Церкви", певна, що українське громадянство в зрозумінні ваги цього видання масовою передплатою утримає його аж до остаточної перемоги. Кожна українська парафія, кожна українська інституція, кожний свідомий член українського громадянства повинні бути передплатниками „Рідної Церкви".

Зокрема на всіх уповажнених від громад на Український Церковний Зїзд, відбутий у Луцьку 5—6 червня ц. р., накладається обовязок подбати про виписку „Рідної Церкви" в їхніх громадах. Передплата на журнал „Рідна Церква" визначена наразі в розмірі 5 золотих до кінця біжучого року. Передплату належить надсилати на адресу секретаря Комітету Івана Бондарука (Луцьк, Яґайлонська 93). На тужь адресу просить ся присилати статті, дописи й ін. матеріяли для „Рідної Церкви". Одночасно Комітет звертається до громадянства з горячим закликом незалежно від передплати на журнал складати посильні жертви, чи то в формі добровільно взятого на себе періодичного податку, чи одноразово, на видавничий фонд і ін. видатки Церковного Комітету. Члени Комітету від повітів як і всі учасники відбутого в Луцьку Зїзду подбають на місцях, щоб заохотити громадянство до жертвенности в боротьбі за рідну церкву.

Голова Комітету: Секретар:
**Д-р А. Річинський. І. Бондарук.**

---

## Повстанці роззброїли большевицький баталіон?

*Варшава, 3. серпня 1927.*

**Аг. Всх. подає, будьто би в Кайданові (недалеко польського кордону) напав повстанчий відділ от. Клима. Повстанці, користаючи з темної дощевої ночи, розбили касу місцевого баталіону 39 п., роззброїли цілий баталіон, забрали зброю і муніцію з маґазину. Втрати в людях по большевицькому боці незначні, бо нападаючі боялися, що війську прийде підмога, хоч перед нападом поперетинали телефонічні получення з Мінськом і Заславем. Як лише відділ Клима уступив, прийшов до Кайданова другий баталіон 39 п. і два відділи міліції ДПУ. та пустились у безуспішну погоню за повстанцями.**

## Пос. Патек у Варшаві.

*Варшава, 3. серпня 1927.*

Пос. Патек відвідав радника большевицького посольства Улянова і правного радн. Соколова, який тепер лічиться у санаторії Сольмана.

## Хто буде наслідником Войкова.

*Варшава, 3. серпня 1927.*

Як кандидатів на становище посла СРСР. у Варшаві і далі називають Стомонякова, Аралова і Льоренца.

## Коверда перевезений до Ґрудзьондза.

*Варшава, 3. серпня 1927.*

„ABC" подає, що Коверду вивезено у спеціяльнім переділі до Ґрудзьондза. У тамошній вязниці він буде відсиджувати кару.

## Американська делеґація виступила зі женевської конференції.

*Женева, 3. серпня 1927.*

Виступлення американської делеґації зі женевської конференції морських роззброєнь уже порішено. Делеґація одержала вільну руку щодо вибору речинця покинення конференції.

## Кулідж не кандидує.

*Льондон, 3. серпня 1927.*

Як кандидатів на президента Злучених Держав називають мін. торговлі Гувера, віцепрез. ген. Доза, держ. секр. Юза і Линдберта. През. Кулідж заявив, що не думає кандидувати на президента підчас виборів у 1928. р.

## Сакко і Ванзетті засуджені на смерть.

*Льондон, 3. серпня 1927.*

**Із Месечусетс повідомляють, що Сакка і Ванзетія, яких засуджено на смерть із речинцем виконання присуду 10. серпня, перенесено з Месечусетс до вязниці в Чарлстави. З поінформованих кол заявляють, що присуд не буде виконаний бо власти в Месечусетс домагатимуться ревізії процесу.**

## Зменшення числа віденської міліції.

*Париж, 3. серпня 1927.*

**Аг. Аваса повідомляє з Відня, що канц. Зайпель одержав згоду віденських міських властей на зменшення скількости громадської сторожі безпеки, а то наслідком домагання міжсоюзної контрольної комісії.**

---

# НОВИНКИ.

— **Просьба до Вп. Дописувачів.** Наших Вп. Дописувачів просимо ще раз писати до нас виразно, читко й широко і тільки на одній стороні паперу. Нечиткі дописи ми примушені переписувати, а це забирає нам багато часу й опізнює появу таких дописів. Найкраще булоб присилати нам дописи, писані на машині, бо їх найлекше прочитає і редактор і складач.

— **Поможім Т-ву Вакаційних Осель!** В липні ц. р. вислано заходами Товариства Вакаційних Осель до Милована 55 дівчаток, а на серпень ц. р. має виїхати така сама скількість хлопців — усі діти українських найбідніших верств Львова. На їх ціломісячне прохарчування недостає в касі Товариства грошевих засобів. Гроші на скріплення здоровля молодого покоління львівського українського громадянства мусить Товариство одержати від української громади Львова. Не вільно допустити, щоби побут дітвори на селі тільки для недостачі фондів був вкорочений. Дітвора потребує конечно порятування здоровля! Кому лише лежить на серці добро і здоровля міської української дітвори, той не відмовить для неї своєї хоч би найменшої лепти. Жертва мала — а ціль велика! Ласкаві датки просяться складати у касієрки Т-ва Вакаційних Осель, Вп. Осипи Паньківської у Львові, Чарнецького 26.

— **За погрози в анонімових листах** арештувала поліція Тимка Паньківа, з Гаїв біля Львова. Паньків мав, як пише польська преса, признатись до авторства цих листів, але заперечує, що писав їх спільно. Цікаве, що Паньків мав змінити гр.-кат. обряд на рим.-кат., щоби дістати посаду в поліції. „Слово Польске" добачує в цій історії, річ ясна, сліди широкорозгалуженої терористичної організації.

— **Публика.** Головною характеристичною рисою публики є цікавість. Чи на вулиці переїде кого авто, чи живолуп біжить за собакою, чи жінка тягне пяного мужа за чуприну до дому — довкола кожної такої події збирається негайно публика. Львівська публика дала вчора доказ такої невгашеної цікавости, коли не допустила пожежну сторожу гасити будинок курильні кави на вул. Станислава. Пожежників, які пхалися із своїми сикавками псувати чудовий вид горіючої кави та сусідської друкарні, деякі глядачі навіть побили палицями.

— **Бандитизм.** На коршму в с. Містічі (Мостиська) напали бандити і застрілили коршмарку Фідлер, а коли її чоловік прокинувся, втікли, нічого не взявши.

— **Дорожнеча.** Від травня мин. року до травня 1927 р. дорожнеча в Польщі зросла більш як на 50 прц. Середня родина з трьох осіб видавала тоді денно 4 і пів зол., нині мусить мати на прожиток найменше 7 зол. Виринає питання: звідки мають брати гроші на життя всі ті, що заробляють менше, а потрібують ще й одягтись? Відповідь на це дає щоденна хроніка самовбивств, родинних трагедій, зловживань і крадіжей.

— **Нещасне кохання.** 26-літня львівська урядничка Костів посварившись з нареченим випила пляшочку з йодиною. — Молода громадянка Лодзі Ірена, затаєного прізвища, приїхавши до Закопаного, впала жертвою симпатії двох підозрливих молодців, які щезли з нею безслідно; ще не відомо, чи не за її згодою.

— **Катастрофи і нещастя.** У Закопанім бачили підчас позавчорашньої бурі т. зв. громову кулю, завбільшки великої помаранчі, яка майнувала на просторі півтора кільометра від місця вибуху; електрика у всьому місті агасла; куля вибухла в однім водопроводі. — В околицях Ленінграду горять ліси; підозрівають свідомий підпал. — На Атлантійськім океані згорів корабель від бензини; 20 людей померло, багато ранених. — Згоріло румунське місто Гуссі; тисячі людей бездомних. — Від грому згоріло нім. село Ідольсгайм біля Карльсруге. — У франц. департаменті Сен-Марни грім ударив у печеру в лісі, де скрились діти; три жертви. — Японський корабель Токіва, що підкладає міни вибух; убитих 38 осіб, 47 ранених.

— **З шахових змагань.** Міжнародня шахова Олімпіяда в Льондоні скінчена. З 16 країн, що змагались гуртово, перемагаєм вийшла Мадярщина з 40 пунктами; другу нагороду одержала Данія з 38 і пів п., третю Англія з 36 і пів п., за нею Голандія, Австрія, Німеччина, Чехословаччина. Пер[illegible] цього роля збірні шахові змагання явились не дуже практичними при обмеженім часі. В 11 днях учасники мусіли скінчити 15 партій, граючи денно 8 годин[illegible] нерв[illegible], з огляду на доступ до шахових столиків публики (т. зв. „кібіців"). Один з шахістів сказав: „Для таких перегонових шахових змагань з перешкодами треба передовсім вправляти свої ноги і вчитись боксу!"

— **Нова мова.** Професор з Реґаля Едгар де Воль, познавши давніх д-р Цаменгофові, творцеві есперанта, і після 30 літ студій придумав нову міжнародню мову, яка має бути ще легша як есперанто і доступна для найширших мас. Покищо невідомо: для мас яких народів. Алеж відомо, що есперанто легко вивчити тим, які знають головні европейські мови, передовсім романські. Напр. для славян, які їх не знають, есперанто не є таке легке.

— **Літературний куток.** Помер у Парижі відомий автор комедій Роберт де Флер, „безсмертник", вибраний до Франц. Академії в 1920 р. Його песи були повищими сезону всіх европейських „легких" репертуарів. Всі вони безжурно веселі, дотепні і трохи перчені. Більшість пес писав він до спілки з Ж. Кеяве, який помер у 1915 р. Ось найвизначніші: „Геркулесі труди", „Серце має свої причини", „Стежки чесноти", „Ягнок родинного огнища", „Щастя мужа", „Мікета та її мамуся", „Віньцє", „Кохання не спить", „Король", „Осел Бюрідана", „Святий гай", „Татусь", „Підсніжник", „Уніформа безсмертного", „Добра історія", „Нові пани". Де Флер був довголітним театральним критиком одного з найкращих денників „Фіґаро", — пізніше його редактором, пишучи теж політичні статті. Його „безсмертність" обмежена головно до париської популярности і успіху на театральних афішах у добі моди на деякі сюжети. Можна сумніватись, чи його творчість лишиться тривким здобутком літератури і перетріває довше як пів століття.

— **Ріжні рекорди.** У Варшаві продав якийсь ошуканець наївному купцеві з провінції трамвай, що їхав вулицею, впевняючи, що це його власність. Ошуканець найшов свого „нотаря", який списав з купцем контракт, узяв гроші і дав йому адресу, де має на другий день відібрати собі трамвай. — Один високий поліційний урядовець у Будапешті грабив від довшого часу багатих купців, а коли зрадив свою таємну професію щез. — У Тексасі, з вязниці міста Гаустон утікло аж 19 вязнів засуджених на довголітню кару. — Америк. нурець Еліясен, добував на дні моря в Каліфорнії корабель; там напав на нього рід морського поліпа, з яким він боровся 20 хвилин, заки вирвався з ним на поверхню.

— **З жіночих рекордів.** Першою жінкою що здобула титул шахового мистця на шаховій Олімпіяді в Льондоні є 21-літня москвичка Вера Меннік, що живе постійно в Льондоні. Цей титул обмежується тільки на шахову гру з жінками інших країв. Меннік мала 10 і пів пунктів виграної, шведка Бесков 9, а англійка Мічель 9 п. — 17-літня німка з Кольдінг, Едита Єнсен перша переплила Ересунд, відпливши в 6 год. 30 з Барзебек, а в 7.20 була вже біля Копенгагена, в Кавмпенборг. — У Голлівуд починає кінову карієру молоденька артистка Пеґґі Гопкінс. Цими днями вона розвелась з одним міліонером. Подія пребанальна для кінових артистів. Недавно розвівся Чарлі Чаплін, після нього Пола Неґрі з грузинським князем. Але розвід актриси Гопкінс трохи цікавіший ось чим: вона розводиться вже пятий раз, з чого чотири рази із міліонерами. Коли її приятельки спитали, яких штук вона вживає щоби міліонери закохувались в ній, і чим вона їх так швидко розчаровує, вона відповіла: О, це проста річ. Я не знаю ніколи ніяких непорозумінь. Що легшого на світі, як виходити заміж і розводитись. А яка з вас не хотіла би мати багатого мужа?"

— **Політичні новинки.** Чехословаччина ліквідує своє непорозуміння з Апостольською столицею. — У численних містах Злуч. Держав ідуть манифестації за звільненням Сакка та Ванцетті, над якими висить засуд смерти. — Нім. соц. партія зорганізувала велику манифестацію проти війни. — Радянський уряд домагається від Австрії відкликну образливої урядової критики, погрожуючи, що зірве торговельні договори. — Фашистівський уряд ствердкує, що від менту своєї влади зменшив податки на півтретя міліярда. — Конференція роззброєння в Женеві має мало виглядів на успіх.

— **Герої нашої доби.** Це фільмові актори, які беруть міліонові гонорарі і появляються що вечера світові у безліч кінах. Але відомо, що людина ніколи не вдоволена тим, що має. Фільмові потентати [illegible] „Голівуд" рішили боротись за свою [illegible] власники фільмових організацій сказали [illegible] одного дня, що ось-ось увесь цей „бізнес" з міліоновими гонорарами мусить тріснути, якби фільмові [illegible] тріснуть. І був би тріснув. На шастя світа актори почали страйк. [illegible] і актори почали споразуміння [illegible] шефр остаточного подились. Ось [illegible] одержуватиме [illegible] розуміння: Гарольд Льойд, так само Том Мікс, річно міліон долярів, так само дістають 700.000 Чарлі Чаплін і Фербенкс, себ-то півтретя міліона річно. Джон Барримор 450.000 дол. і проценти від фільм. [illegible] Мері Пікфорд стільки-ж і процента [illegible]

Віліяма Пен і сестрі Тальмедж по 300.000 дол., Глорія Свансон по 15.000 дол. тижнево, Поля Негрі „лише" 12.000 дол. тижнево.

— **Світова всячина.** У Парижі приготовляють поважно плани, щоби через Сагару провести залізницю. — Король Сіяму прислав Муссолініові найвище відзначення: ордер лицаря білого слона. — Надбурмістр Ню Йорку вибирається в подорож по Европі, з наміром оглянути спеціяльно Відень. — Фабрика моторів Форда приготовляє літаки, на яких зможе бути 100 осіб; кожний з них коштуватиме 100.000 дол. — Англ. преса каже, що Німеччина постачила СРСР незвичайно сильні отруйні гази для воєнного ужитку і збудувала в Самарській губ. фабрику для їх продукції. — Через панамський канал переїхали минулого року кораблі 26.836.000 тонн ваги, через суецький майже так само. — У Відні було минулого місяця 74.961 безробітних. Є кому робити революцію. — У Римі віднайшли ще один образ Рафаеля: „Мадонну з книжкою".

# Дописи.

СНЯТИНЩИНА. *(Війна на „Луги").* Ік минули і два місяці, як у Снятині розвязало староство „Повітовий Комітет „Лугів", але тут розвязано вже й „Луг" у Снятині на Балках, заборонено уладження дальшого пожарничо-руханкового курсу тому самому Лугові на Балках (за його [illegible]) і в більшій части повіту розвязувано Луги; прим. у Княжу, Тулові, Джурові, Заболотові, Тулукові, Тростинні, Ютічку, Залучу та інших селах. Одним почерком пера староста Гольчевський позволяє собі порозвязувати ці товариства, що несли поміч при пожарах, що ратували також і тих, що асекуровані в П. Д. У. В., що гуртували молодь і відтягали її від пияцтва, яка так поширена від теперішнього часу по всіх наших місцевостях. Староство, посилаючи до всіх Лугів однакового змісту письмо, закидує кожному Лугові участь у нарадах, які скликував Повітовий Комітет у Снятині для спільного обговорення пожарництва і вправ, а крім того закидає політикування і недостачу власних пожарничих приладів у тих Лугах. Ось і все, що може закинути снятинський староста тим Лугам. Це ті голословні факти, якими оперте в кожній заборонi до Лугів — бо на ніщо більше не в силі здобутися. А тимчасом в цей самий час судля голова „Стражи пожарней" Ерліх зі Снятина й інспектор тої самої „Стражи" Гуцовський їдуть по селах, як Залуче (10. липня) і Княже (10. 7.) магістратською повозкою, скликують там Лугівників і Луговичок на нараду, говорять їм, що вже розвязали вашу Лугову Централю і всі Луги також порозвязує влада. — „Пощо вам Луги?" — Засновуйте „Стражі пожарні", ми вам дамо сикавки, дамо мундури з золотими ґудзиками, дамо гроші, не будете задармо працювати, як по Лугах і будете мати гонор, а тут (себ-то в Лузі) що? Вам треба, щоб вас поліція все тягала? Словом — ми вам усе дамо, тільки підписуйте статут „Стражи пожарної" і засновуйте її в себе, а гоніть Луги. Все то діється в однім часі. Чи це не провокація, чи це не підбурювання людей, за яке повинна тих людей стрінути кара? Але щож: поліції нема там, як ці особняки підбурюють людей. Поліція є лише тоді, як наш люстратор з міста приїде. Староста їм не забороняє їти в ці села, хоч це є прикордонна полоса, в якій треба спеціяльного дозволу на перебування в ній. А як „Просвіта" домагалася позволення на ілюстрування в цій полосі своїх читалень чи хоч би переведення загальних зборів, то членам її виділу такого дозволу не дають наслідком „браку зауфання". Такі у нас відносини. — При кінці зазначу ще, що 10. 7. відбулися перші основуючі збори Лугу в Тулуках, про що по закону до трьох днів повідомлено староство в Снятині. Але в пару днів уже цей Луг дістав заборону дальшого існування! Лише народився і вже поховали.. Староство закидує Лугам „брак шпикюндуф пожарнічих" що є цілковитою брехнею, бо зими, в Снятині при трьох пожарах „Луг" [illegible] прибіг ратувати горіючі хати, а наша — „Страж пожарна" пів години пізніше прийшла, на що є свідками такі самі жандарми, що мали в той час службу. А в однім випадку то „Стражі пожарної" не було взагалі і тільки сам Луг явився і ніс поміч погорільцям, але того п. Гольчевський просто не хоче бачити. Думаю, що цею справою повинна заінтересуватися наша Парляментарна Репрезентація і покласти вже раз край тому роду відносинам.

*Луговик.*

БЕЛЕЛУЯ, ПОВ. СНЯТИН. *(Майно Н. Т. ім. Ш. — Вибори. — Хлібоїдщина).* При історичнім молдавансько-українськім широкім шляху лежить між горбами село Белелуя. Місцевість відома усьому галицькому громадянству, хочби тому, що бл. п. Дембіцький власник Белелуї подарував Науковому Товариству ім. Шевченка у Львові 400-морговий фільварок. Остало всего 100 моргів з двірком, бо вище згадане Товариство продало 300 моргів в рр. 1920—1922 в різних цінах. В тім селі є Наук. Товариство ще спадкоємцем 7-ми моргів [illegible] поля (1 кусок) пок. письм. Ольги Кобринської. Село Белелуя є досить великою громадою при останніх виборах до ради гром. вибрано 40 радних, з чого 30 свідомих українців націоналістів, 9 хлібоїдів і 1 жида. Белелуя має одну читальню „Просвіти", де міститься і слабка кооператива, а за те три жидівські корчми, які добре розвиваються. Пять літ, як старалися, а два як поставили місцеві селяни гарний памятник з камінним хрестом Тарасові, на викроєному клаптикові громадської землі, а Наукове Тов-о ім. Шевченка у Львові віддало з подарованої землі в часі „парцеляції" 20 моргів орного поля (один кусок) в добрім положенні, при шляху до Снятина місцевому жидові. Свідомі і заслужені господарі: Осип Андрійчук, Павло Гаврилюк, Петрик Костин, Петро Рибак, Никифор Жмурик, Михайло Шлемко під духовим проводом п. Ст. Заремби, його двох доньок і зятя, молодого лікаря д-ра Івана Полянка будують величавий Народний Дім, який є вже під дахом. Голова будівляного комітету п. Осип Андрійчук жертвує усі вільні хвилі для укінчення величавої будівлі. Несвідомо й незаслужено протегований деякими українськими діячами і закликаний ім недавно осівший у Белелуї парох о. Самоленич, будує хлібоїдську громадську раду, переформовує при послідніх виборах проти волі комітету, девять хлібоїдів і одного жида, як льояльних „благонадьожних" і добре почуваючих себе під теплим та широким крилом староства і постерунку поліції. До вибраних належить і б. нач. ком. Мельник. За три дні мого побуту я не міг наслухатися від селян різного роду жалів на свого священика. Усі жалі зводилися до одного: усунути цего єгомости і забрати з села. Доходить до того, що власна жінка священика прилюдно з плачем заявляє, що за вчинки свого мужа вона не відповідає і не має з ним нічого спільного. „Свята трійця" — священик, війт, писар і її нечисленні прихильники стараються зупинити тріску будову українського життя громадян Белелуї, однак національно загартовані белелуйці не піддаються. Моя маленька допись про Белелую добігає до кінця, а призабув я згадати продавця товарів у місцевій кооперативі, емігранта п. Оксаківського, загально прозваного в селі „Мацкаль". Цей продавець, заявляють селяни, є в дуже приязних відносинах з постерунком поліції і снятинським староством. Держать його на посаді хлібоїди. З року на рік доживає свого кінця кооператива і при невідповідній Раді та Управі нотує кількасот-золотові манка. Слід би Повітовому Союзові прослідити цю справу. Кожний селянин, говорячи зі мною про справи культурної та економічної роботи в селі, коли побачив надходячого п. Оксаківського, чи його співробітників, так з місця переводив розмову на урожай, чи що друге, бо мовляв йде „Мацкаль", чи його спільник. У цьому місяці мають відбутися загальні збори кооперативи і „Просвіти". Не завадилоб бути на тих зборах одному представникові від філія даних Товариств.

*А. Д.*

ЯВОРІВ. *(УПТ. — Семинарія СС. Василіянок. — Новий український дім. — Вибори).* Будинок „Рідної Школи" в Яворові найвеличавіший на все місто. Власне викінчується фронт. Бібліотека УПТ. друкує тепер каталог своїх книжок. Гімназія збільшається постійно. Отвирається крім „Бурси ім. І. Франка" ще тзв. „Дешева Бурса". Гімназія є коедукаційна, з чого повинні користати й дівчата. — Жіноча семинарія СС. Василіянок з правом прилюдности букви „а", з матурою і з інтернатом — приміщенням для учениць, зазначує отсим, що ніяких нових польських сил не приймає, як про це був натяк по часописах. На опорожнене місце географа принято вже учителя-українця. Треба признати, що СС Василіянки стараються про вивінування семинарії і школи вправ при ній усіма силами. Чотиро-морговий город біля монастиря ведений взірцево. Піднести слід головно заслуги настоятельки СВ. Емілії Тимочко, що дбає про внутрішнє уладження семінарії і відповідний престіж заведення. — З радістю витає український Яворів закупно „Задатковою Касою" нового, великого дому в самому центрі міста. — Вибори в Яворові, кажуть, відложені на декілька місяців. Це мабуть тому, що в Яворові українці не йдуть на ніякі компроміси.

---

**Поможім здвигнути дім-захист для українських письменників і журналістів у Явній. Засвідчім ділом зрозуміння важкої культурної праці і виявім свою вдячність українським робітникам пера!**

**Жертви слати на адресу: Львів, Підвальє 7, Земельний Банк Гіпотечний, книжечка ч. 1141.**

---

# За честь діяча.

ЗАЯВА.

Від першої хвилі появи часопису „Наше Слово" її редактор і дописувачі накидаються довгими клеветливими статтями на д-ра Теодора Ваня, адвоката в Золочеві. Тими статтями згаданий часопис хоче збаламутити український нарід і підорвати повагу та значіння найвизначнішого діяча Золочівщини.

Від довгих літ працює д-р Теодор Вань на нашій землі і поклав великі заслуги на полі політичнім, економічнім і культурнім своєю інтензивною працею. Доказом того є істнування читалень „Просвіти" і кооператив майже в кожнім селі й численних інституцій у самім місті Золочеві, як „Просвіта", українська прив. гімназія, українська прив. народня школа, „Сільський Господар", „Українська Каса", „Тов. ім. М. Шашкевича" й „Українська Захоронка".

В пошані цеї невсипущої і безперервної праці д-ра Теодора Ваня і його ідейности вважаємо своїм горожанським обовязком подати отсю заяву до публичного відома і зазначуємо, що всякі зневажливі напади на д-ра Теодора Ваня, де би вони не появилися, є безпідставною, особу д-ра Ваня кривдячою клеветою.

В Золочеві, дня 27. липня 1927.

*Михайло Балтарович в. р., о. д-р Стефан Юрик в. р., Володимир Дольницький в. р., Михайло Городиловський в. р., Володимир Гаврачинський в. р., Ілля Антоняк в. р., Силів Бучацький в. р., д-р Осип Залужний в. р., Василь Мицко в. р., Василь Шипула в. р., Василь Чорнодольський в. р., Лев Орест Редкевич в. р., д-р Ярослав Олесницький в. р.*

## Листування редакції.

**С. М. в Бер.** Допис пішов до коша, бо не надається до друку: такий нечиткий і на одній сторінці.

**Л. М. у Надв.** Ваш допис за довгий; зайняв би пів часопису: мусите рахуватись з його розмірами. Не маємо часу переписувати та переробляти такої великої студії.

## ОПОВІСТКИ.

**Новий Український Театр дир. П. Карабіневича.**

Войнилів:
8.VIII. Хмара.
9.VIII. Циганка Аза.
10.VIII. Воскресення.
11.VIII. Ой, не ходи Грицю.
13.VIII. Діти Агасвера.
14.VIII. Запорожець за Дунаєм.

До театру заанґажовано кілька нових сил на місце кількох артистів, що виступили. Склад 17 осіб з власною музикою, декораціями, костюмами і реквізитами 170 1—?

**Управа Народної Лічниці** подає до відома, що гурток учеників Рідної Школи під управою Вп. п. дир. Манька по відбутій виставі українських національних танців у Ворохті виїде до Заліщик де 6. і 7. серпня відбудеться концерт, в Чорткові 9.VIII., в Копичинцях 11.VIII., в Теребовлі 13. і 14.VIII., в Грималові 16.VIII., в Скалаті 18.VIII. і у Тернополі 19.VIII. Весь дохід призначений на будову українського шпиталю у Львові. 1—1

**Вписи до Господарсько школи в Милованю.** З днем 1. жовтня 1927 р. розпочинається 7-місячний господарсько-садівничий курс у господарсько-садівничій школі Товариства „Просвіта" в Милованю. Головний Виділ проголошує вписи на принятта до школи 40 учеників з приміщенням і удержанням під отсими умовами: 1) Зголошуватися можуть мущини у віці від 17—26 літ, що скінчили найменше народню школу. 2) Кожний ученик має мати свою одіж (в тім одіж до практичних занять), 4 пари біля, 2 рушники, 2 простирала, подушку і покровець. 3) Учасник платить за удержання, опал, світло і науку по 5 долярів місячно згори. Програма курсу на основі програми, затвердженої міністерством рільництва (з 20. X. 1923 ч. 419): 1) Предмети загальної освіти. 2) Основні відомости з науки природи. 3) Фахові предмети: рільництво, годівля, молочарство, городництво, садівництво, організація господарства, адміністрація і господарське книговодство, ветеринарія і пасічництво. 4) Питання з господарського законодавства, народнього господарства та кооперація. Зголошення на курс належить вносити найдальше до 10. вересня ц. р. поручено на адресу: Господ.-садівнича школа в Милованю, п. Стриганці. До зголошення належить долучити поштові марки на 50 сот. на відповідь, посвідку родичів або тої установи, яка на курс висилає, потверджену урядом громадським, що зобовязується платити правильно місячну оплату. Про приняття і день приїзду управа школи повідомить по 15. вересня. — За Головний Виділ Товариства „Просвіта" у Львові: *М. Галущинський*, голова. *Василь Мудрий*, секретар.